

DIENSTVERLENING OP HET GEBIED VAN WISKUNDE EN INFORMATICA EN JAN NUIS

Proloog

De Stichting Mathematisch Centrum werd destijds door een aantal begaafde, maar ook bevlogen wiskundigen opgericht, omdat er van overtuigd waren dat de toepassingen van wiskunde van ongemeen belang zijn voor de opbouw en instandhouding van elke moderne maatschappij. Het was de taak van wiskundigen om te laten zien hoe en waar wiskunde kon worden gebruikt, terwijl omgekeerd praktische vraagstellingen zouden kunnen leiden tot nieuwe ontwikkelingen in de wiskunde.

Deze kijk op de wiskunde heeft het Mathematische Centrum tot een bakermat gemaakt van belangrijke toepassingsgebieden in de Nederlandse wiskunde beoefening, zeker gedurende de eerste twintig jaar van zijn bestaan. Het M.C. heeft vanaf zijn stichting echter ook een belangrijke rol gespeeld voor de zich ontwikkelende informatica beoefening. Daarbij bleef altijd voorop staan dat uitsluitend een gedegen aanpak, die vooral ook de fundamentele aspecten van een probleem aan het licht zouden brengen, de meest geëigende - immers uiteindelijk de meest vruchtbare - weg zou zijn. Vandaar dat toen Z.W.O. werd opgericht, het M.C. daar werd ondergebracht.

Toen daarna de groei van het studentental doorzette en er nieuwe maar ook grotere wiskunde faculteiten tot stand kwamen, waren er velen die meenden dat daarmee de rol van het M.C. was uitgespeeld, c.q. uitgespeeld zou moeten zijn. Gelukkig realiseerden een aantal wiskundigen zich aan het eind van de zeventiger jaren - mede onder invloed van allerlei overheids- ingrepen - dat ook de wiskunde wel eens bedreigd zou kunnen zijn. Zij startten met een heroriëntatie over de rol van het Mathematisch Centrum en formuleerden de rol opnieuw. De Stichting zou dienen als een Z.W.O. stichting met werkgemeenschappen. Het Instituut - herdoopt in Centrum voor Wiskunde en Informatica - zou zich actief richten op de rol en betekenis van de wiskunde en informatica voor de maatschappij. Dit zou kunnen gebeuren in landelijke of internationale projecten waarin het C.W.I. dan een vooraanstaande rol diende te spelen. Dit betekende, dat vanaf dat moment een duidelijke projectorganisatie moest worden opgezet. Dit werd nog eens beklemtoond, toen de overheid in het kader van het Informatica stimuleringsplan meende, dat het C.W.I. zou moeten uitgroeien tot een toonaangevend instituut op het gebied van de informatica.

Een en ander gaf aanleiding tot een ombouw van het instituut; een verandering naar drie informatica-afdelingen en drie wiskunde-afdelingen, terwijl het aantal projecten en daarmee ook het personeelsbestand bleef groeien. Dat zoiets ook een onaangename keerzijde kan hebben, ondervond het instituut toen aan het eind van de tachtiger jaren bleek dat noch de overheid, noch N.W.O. een scenario hadden ontwikkeld om discontinuïteiten bij teruglopende inkomsten te vermijden. Het C.W.I. heeft toen van hoog tot laag de nodige creativiteit en inzet getoond om nieuwe mogelijkheden en oplossingen te formuleren. Dat is geen eenvoudige zaak en het C.W.I. heeft alle

Liber Amicorum drs J. Nuis 1964-1991

steun van wiskundig Nederland nodig om hier op een goede manier uit te komen.

Inmiddels doemen weer allerlei andere bedreigende factoren op, zowel voor de Informatica als voor de Wiskunde. Het aantal studenten in de wiskunde loopt terug en als de voortekenen niet bedriegen, geldt dat binnenkort ook voor de informatica. Voor de wiskunde zal veel afhangen van de aanbevelingen van de verkenningscommissie Wiskunde, maar merkwaardig genoeg weten tot op dit moment maar weinig mensen, wat die aanbevelingen zouden kunnen inhouden.

Mijns inziens zou Wiskundig Nederland zich nog eens intensief moeten beraden of er wel voldoende van de mogelijkheden van de Stichting Mathematisch Centrum en van het Centrum voor Wiskunde en Informatica gebruik wordt gemaakt. Het hebben van een goed werkend instituut, dat over de gehele wereld bekend is, is een situatie die vele wetenschappelijke disciplines nastreven. Maar wiskundigen hebben vaak een sterk individualistische inslag en het kost soms moeite om ze te overtuigen dat het de moeite waard is om de handen ineen te slaan. Juist ook in een situatie, waar nagedacht moet worden of en hoe er onderzoekscholen tot stand moeten worden gebracht, zou het uiterst dom en kortzichtig zijn zich niet te beraden op taak en plaats van het C.W.I. en S.M.C. in zo'n nieuwe situatie.

Jan Nuis

Wat heeft dat alles nu met Jan Nuis te maken. Nu, ongeveer alles. Want Jan Nuis heeft al deze zo juist beschreven veranderingen niet alleen meegemaakt, hij heeft aan vele onderdelen van het steeds veranderende beleid daadwerkelijk vorm moeten geven. Het meest in het oog springende en ook het meest tastbare, is zijn onvoorstelbaar grote inbreng in het tot stand komen van het nieuwe gebouw, een gigantische verbetering ten opzichte van de oude school aan de Boerhaave straat, waaraan ik overigens toch met enige nostalgie terugdenk.

Hoewel mijn eerste contacten met het toenmalige M.C. dateren van de tweede helft van de vijftiger jaren, kwam ik pas weer intensief in contact met het M.C. toen de nieuwe Raad van Advies was geformeerd. Het was daar, dat ik voor het eerst Jan Nuis ontmoette, als secretaris van die Raad. Een poosje later, als lid van het Curatorium onder leiding van President-Curator J. Seidel, werden die contacten natuurlijk intensiever.

Toen Cor Baayen aantrad als wetenschappelijk directeur, werd Jan naast Cor directeur beheerszaken. Dat betekende een samenwerking tussen twee totaal verschillende figuren, die echter één ding gemeenschappelijk hadden en hebben; een zeer grote liefde voor het M.C./C.W.I. Dat hield in, dat na een aantal aanloopmoeilijkheden, een redelijke modus vivendi werd ontwikkeld.

Na het terugtreden van J. Seidel als president-curator werd ik zijn opvolger en op slag werd daarmee een uiterst intensieve samenwerking met de beide directeurs realiteit. Vooral ook, omdat kort daarna werd besloten tot het instellen van een dagelijks bestuur. Ik weet

zeker, dat Jan niet altijd even gelukkig was met de besluiten van de besturen, maar hij is iemand die eenmaal genomen besluiten loyaal probeert uit te voeren. Hij voerde het overleg met de ondernemingsraad, hij was in eerste instantie verantwoordelijk voor de financiële gang van zaken. Hij onderhield in hoofdzaak de contacten met Z.W.O. en later met N.W.O. Vooral de overgang van Z.W.O. naar N.W.O. onderging hij met gemengde gevoelens.

Het M.C. was de oudste Z.W.O. stichting en aangezien de banden met Z.W.O. zo waren, dat duidelijk was dat Z.W.O. het M.C. als een parel aan zijn kroon beschouwde, waren de contacten begripvol aan beide zijden. Die situatie veranderde grondig met de komst van N.W.O. Het leek er veel op, dat N.W.O. stichtingen met een eigen instituut met enig wantrouwen bezag en de nieuwe bestuursstructuur van N.W.O. maakte contacten ook niet eenvoudiger. Hoewel veel van deze moeilijkheden waarschijnlijk zijn terug te voeren op het feit, dat ook N.W.O. eerst aan zijn eigen nieuwe kleren moest wennen, is het duidelijk dat er een andere wind is gaan waaien.

Jan ondervond dat als uiterst teleurstellend, het maakte zijn werken er niet eenvoudiger op en het kritisch zijn om het kritisch zijn onderging hij als een verarming, wat het denk ik ook is.

Uit datgene wat ik geschreven heb over de ontwikkeling gedurende de laatste 10 jaar, komt duidelijk naar voren, dat er toen veel veranderd is op het M.C./C.W.I. Dat bracht uiteraard veel werk met zich mee, vooral ook in de beheersstructuur. Er was veel te regelen en in regelen is Jan een meester.

Er zijn ook periodes geweest, dat hij er even alleen voor stond. Dat waren beslist niet de gemakkelijkste tijden voor hem en vooral dan was er veel onderling contact.

Ik denk, dat ik met recht kan zeggen, dat wij veel dank verschuldigd zijn aan Jan, doordat hij het mede mogelijk heeft gemaakt, dat het C.W.I. zijn dienstverlening op het gebied van wiskunde en informatica in optima forma heeft kunnen verlenen. Het is ook zijn inzicht, dat in de komende periode personen met andere faculteiten dan hij meent te bezitten, meer geschikt zijn voor de invulling van het nu uitgestippelde beleid. Dat gevoegd bij het feit, dat hij zijn tijd ook aan andere interessante zaken wil besteden, heeft hem voor de V.U.T. doen kiezen.

Dat betekent dat het vertrouwde beeld van een kleine, keurig in het pak stekende, zich over de gangen voortsnellende man uit het zicht verdwijnt. Persoonlijk heb ik de samenwerking met Jan Nuis niet alleen als constructief ervaren, maar vooral ook als uiterst plezierig.

Epiloog

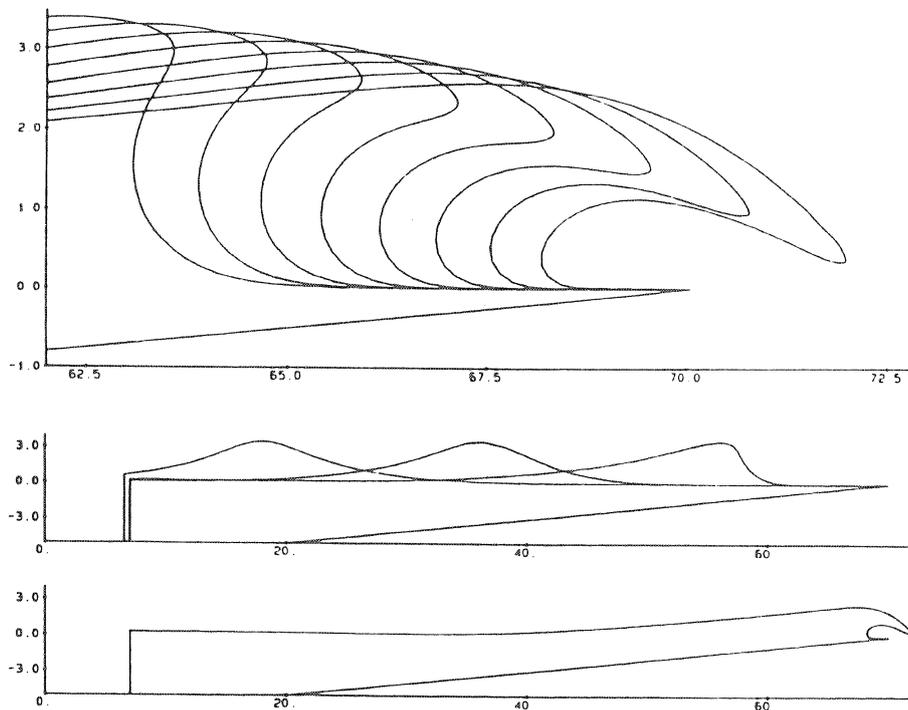
Ik weet, dat Jan altijd veel belangstelling heeft gehad voor de geschiedenis van de ontwikkeling van computers en alles wat daarmee samenhangt. In mijn eigen werk heb ik meer belangstelling voor wat de hedendaagse versies voor mogelijkheden bieden om ingewikkelde fysische problemen op te lossen. En om een kleine tegenhanger te bieden aan het

Liber Amicorum drs J. Nuis 1964-1991

beeld van de bestuurder, zoals dat misschien op zijn netvlies gebrand is als hij aan mij denkt, kan ik niet nalaten dit stuk af te sluiten met een paar plaatjes die laten zien, wat de huidige rekenmachine vermag als je er de juiste oplossingsmethoden "instopt"; een aardige combinatie van toegepaste Informatica en toegepaste Wiskunde.

Het eerste plaatje toont de berekening van een overslaande golf, een breker zo u wilt, ontstaan vanuit een tegen het strand oplopende golf. Deze berekening is gemaakt in het kader van een S.T.W. project. Het tweede plaatje geeft het resultaat van de berekening van een zogenaamde transone turbulente stroming om een profiel. Er is gekozen voor een situatie, waarbij de grenslaag loslaat. Dit resultaat is verkregen in het kader van het zogenaamde ISNaS project

P.J. Zandbergen



Solitary wave breaking. $H = 3.5\text{m}$, $c = 9\text{ms}^{-1}$.

Slope 1:10. Results from final computations.